

Kunnskapsdepartementet (KD)
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår ref:
23/00480-3

Saksbehandler:
Rune Gulbrandsen

Dato:
15. mai 2023

Høringsinnspill til profesjonsmeldingen

Barneombudet er opptatt av at fremtidens profesjonsutdanninger som tilbys ved norske universitet og høyskoler, skal utdanne kompetente fagfolk som kan ivareta barn og unges behov i samfunnet. Styrket kompetanse er et virkemiddel for å realisere barn og unges rettigheter i tråd med barnekonvensjonen. For å oppnå dette er det viktig med et helhetlig system for kompetanseutvikling som omfatter alle lærestedene og utdanningsinstitusjonene. I dag er det stor variasjon på kvalitet og innhold av det som tilbys studenter ved profesjonsutdanningene. Vi mener derfor at det er viktig at innholdet i profesjonsutdanningene blir styrt gjennom rammeplaner og nasjonale retningslinjer.

I videre arbeid med profesjonsutdanningene ønsker vi å løfte fram to viktige temaer som bør ligge til grunn for kunnskapsgrunnlaget som berører barn og unge.

- Sterkere forankring i barns behov og rettigheter
- Viktigheten av å bidra til et likeverdig tilbud og redusere lokal variasjon

Sterkere forankring i barns behov og rettigheter

Å ivareta barns behov og rettigheter bør være et grunnleggende prinsipp for kompetanseutviklingen i profesjonsutdanningene. Selv om profesjonsutdanningene i varierende grad leder til yrker som berører barn og unge, så er det viktig at barneperspektivet løftes fram som en sentral del av kunnskapsgrunnlaget. Et av formålene med kompetanseutvikling bør være å bidra til at profesjonsutdanningene imøtekommer barns behov og dermed også grunnleggende rettigheter, for eksempel retten til utdanning, retten til helse, retten til utvikling, retten til ikke-diskriminering, retten til medvirkning og hensynet til barnets beste. Fravær av slike barnerettighetsvurderinger kan føre til at barns rettigheter ikke blir godt nok ivaretatt. Et eksempel på dette kan være at en ikke i tilstrekkelig grad balanserer hensynet til lokal handlingsfrihet opp mot hensynet til å sikre et likeverdig tilbud.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

Barns synspunkter som premiss for å vurdere behov

FNs barnekomité understreker at barns synspunkter gir viktige perspektiver i utviklingen av ny politikk og tjenester (FNs barnekomité, generell kommentar nr. 12, 20212). Et av stegene i en barnerettighetsvurdering er å sikre at barns synspunkter blir synliggjort og vektlagt. Myndighetene må lytte til barn og unge når de planlegger innholdet i profesjonsutdanningene. Kunnskap om barns synspunkter er viktig for å vurdere fremtidens kompetansebehov. Uten slik deltagelse risikerer en å gå glipp av viktig kunnskap om svakhetene og styrkene i dagens utdanninger, og hvilke behov de skal dekke.

Bidra til et likeverdig tilbud for alle barn og unge

Et viktig prinsipp for kompetanseutviklingen bør være å bidra til at alle barn får et likeverdig tilbud. Ved å vektlegge lokalt behov og gi lokalt handlingsrom, kan barns behov bli bedre ivaretatt ved at det blir tilførte så mye relevant kompetanse som mulig. Samtidig viser kunnskapsgrunnlaget at lokalt handlingsrom kan videreføre og forsterke lokale forskjeller i kvalitet.

En viktig del av en barnerettighetsvurdering er å vurdere hvilke konsekvenser et forslag har for barns rettigheter. Dersom det kan ha negative virkninger, bør myndighetene foreslå alternative forslag og kompenserende tiltak. FNs barnekomite har påpekt ovenfor Norge at regionale forskjeller kan være et hinder for implementering av FNs barnekonvensjon. De understreker generelt at det er statene som har det overordnede ansvaret for å sikre at barn får oppfylt sine rettigheter, og at de må sørge for garantier som sikrer at en eventuell desentralisering ikke fører til at tilbudet ikke er likeverdig.

Klare krav til hvilken kompetanse barnehage, skole, helse og andre tjenester må ha som et resultat av en kompetanseutvikling, kan bidra til å sikre likeverdighet og til å ivareta nasjonalt definerte kompetansebehov. Dette gir også et nødvendig utgangspunkt for lokal behovskartlegging og evaluering, der hensynet til lokalt handlingsrom på sin side blir ivaretatt.

Praksisopplæring som del kvalitetsutvikling

Barneombudet mener det er behov for å styrke praksisopplæringen som del av kvalitetsutviklingen i profesjonsstudiene. Gjennom vårt arbeid erfarer vi at mange nyutdannede ikke opplever å ha en kompetanse som svarer opp behovene de møter i særlig undervisning- og helsesektoren. Det er en risiko for at utdanningene blir for «akademiske», som kan resultere i at studentene ikke har den praktiske kompetansen de trenger. Det er derfor viktig at de fremtidige profesjonsutdanningene får utdanning, forskning og praksis til å virke sammen på en bedre måte enn de gjør i dag.

Barn og unge må møte kompetente voksne som både har tid og kunnskap til å møte deres behov og ivareta deres rettigheter. En støttende og relevant praksisopplæring er et viktig bidrag til å gjøre studenter bedre rustet til å møte de kravene som venter dem i arbeidslivet. For å lykkes med dette må profesjonsutdanningene sikre at de selv har tilstrekkelig kompetanse til å understøtte og videreutvikle læringen som skjer i studentenes praksisperioder.

Med vennlig hilsen

Ivar Stokkereit
fagsjef

Rune Gulbrandsen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo